

MATTEÛS
voor
IEDEREEN

deel 1

Voor
Christopher Philip Unwin,
priester en leraar van het geloof,
met dankbaarheid voor de liefde, steun en gebeden
meer dan vijftig jaar lang

MATTEÛS

voor

IEDEREEN

DEEL 1
HOOFDSTUK 1-15

TOM
WRIGHT

Tweede druk 2020

© Nicholas Thomas Wright 2002, 2004

Oorspronkelijke uitgever Society for Promoting Christian Knowledge,
Londen

Oorspronkelijke titel *Matthew for Everyone*

© Nederlandse editie: Uitgeverij Van Wijnen, Postbus 172, 8800 AD
Franeker, 2008

De Bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan *De Nieuwe Bijbelvertaling*,

© Nederlands Bijbelgenootschap 2004

Vertaling David de Vos

Omslagontwerp Monica Capoferri

Omslagfoto Andrea Rossi

ISBN 9789051943078

NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvou-
digd in welke vorm dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form whatsoever without
previous written permission from the publisher.

INHOUD

<i>Introductie</i>		9
Matteüs 1,1-17	Jezus' stamboom	13
Matteüs 1,18-25	De geboorte van Jezus	17
Matteüs 2,1-12	De wijzen bezoeken Jezus	21
Matteüs 2,13-23	Reizen naar Egypte	25
Matteüs 3,1-10	Het optreden van Johannes de Doper	29
Matteüs 3,11-17	De doop van Jezus	32
Matteüs 4,1-11	Verzoeking in de woestijn	36
Matteüs 4,12-17	Het koninkrijk komt	40
Matteüs 4,18-25	Jezus roept de leerlingen	44
Matteüs 5,1-12	De zaligsprekingen	48
Matteüs 5,13-20	De wet vervullen	52
Matteüs 5,21-26	Over moord en verzoening	56
Matteüs 5,27-37	Over overspel en het afleggen van een eed	60
Matteüs 5,38-48	Heb je vijand lief	64
Matteüs 6,1-6	Verborgten toewijding	68
Matteüs 6,7-15	Onze Vader	72
Matteüs 6,16-24	Over het vasten en schatten die niet verloren gaan	76
Matteüs 6,25,34	Maak je geen zorgen	80
Matteüs 7,1-6	Over het oordelen van anderen	83
Matteüs 7,7-12	Over gebed	87
Matteüs 7,13-23	De twee wegen	91
Matteüs 7,24-29	Echte gehoorzaamheid	95
Matteüs 8,1-13	De genezing van de melaatse en de knecht van de centurio	99

INHOUD

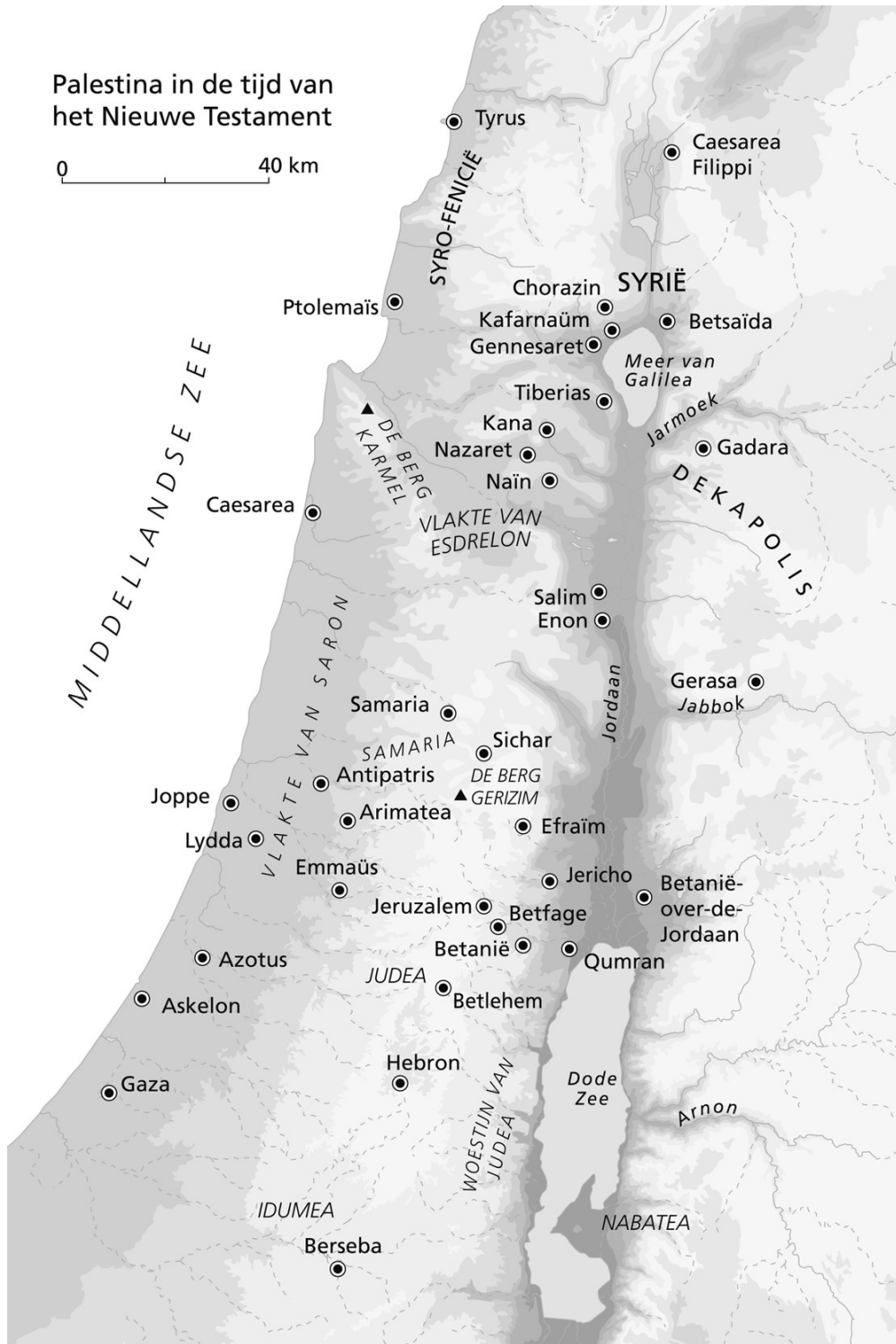
Matteüs 8,14-22	Over het volgen van Jezus	102
Matteüs 8,23-27	Het kalmeren van de storm	106
Matteüs 8,28-34	De genezing van de bezetenen	109
Matteüs 9,1-8	De genezing van de verlamde	113
Matteüs 9,9-17	De roeping van Matteüs	117
Matteüs 9,18-26	De opstanding van het kleine meisje	121
Matteüs 9,27-38	Jezus wordt steeds beroemder	125
Matteüs 10,1-15	De twaalf worden uitgezonden	128
Matteüs 10,16-23	Schape tussen de wolven	132
Matteüs 10,24-31	Waarschuwingen en bemoedigingen	136
Matteüs 10,32-42	Jezus verdeelt	139
Matteüs 11,1-6	Jezus en Johannes de Doper	143
Matteüs 11,7-15	De identiteit van Johannes de Doper	146
Matteüs 11,16-24	Jezus veroordeelt de steden	150
Matteüs 11,25-30	De uitnodiging van Jezus	153
Matteüs 12,1-14	De Heer van de sabbat	157
Matteüs 12,15-21	De dienaar	161
Matteüs 12,22-32	Jezus en Beëlzebul	164
Matteüs 12,33-42	Het teken van Jona	168
Matteüs 12,43-50	De echte familie van Jezus	172
Matteüs 13,1-9	De gelijkenis van de zaaier	175
Matteüs 13,10-17	De reden voor de gelijkenissen	179
Matteüs 13,18-23	De gelijkenis van de zaaier uitgelegd	183
Matteüs 13,24-35	De gelijkenis van het onkruid	187
Matteüs 13,36-43	De gelijkenis van het onkruid uitgelegd	191
Matteüs 13,44-53	Andere gelijkenissen	195
Matteüs 13,54-58	Tegenstand in Nazaret	199
Matteüs 14,1-12	De dood van Johannes de Doper	202
Matteüs 14,13-22	Het voeden van de vijfduizend	206
Matteüs 14,23-36	Jezus loopt op het water	210

INHOUD

Matteüs 15,1-9	Discussies over rein en onrein	213
Matteüs 15,10-20	De gelijkenis van rein en onrein	217
Matteüs 15,21-28	De Kanaänitische vrouw	220
Matteüs 15,29-39	Het voeden van de vierduizend	224
<i>Woordenlijst</i>		229

Palestina in de tijd van het Nieuwe Testament

0 40 km

INTRODUCTIE

De allereerste keer dat iemand in het openbaar de mensen over Jezus vertelde, was het heel duidelijk: deze boodschap is voor *iedereen*.

Het was een geweldige dag – het wordt wel de geboortedag van de kerk genoemd. De machtige wind van Gods geest had door de volgelingen van Jezus gewaaid, waardoor ze gevuld waren met een nieuwe vreugde en zich van Gods aanwezigheid en kracht bewust waren. Hun leider, Petrus, had een paar weken daarvoor nog gehuild als een baby, omdat hij vloekend en zwerend volgehouden had dat hij niets met Jezus te maken had. Nu stond hij aan een enorme menigte uit te leggen dat er iets was gebeurd wat de wereld voorgoed had veranderd. Wat God voor hem, Petrus, had gedaan, begon Hij nu voor de hele wereld te doen: nieuw leven, vergeving, nieuwe hoop en kracht begonnen te bloeien als lentebloemen na een lange winter. Een nieuw tijdperk was begonnen, waarin de levende God nieuwe dingen zou gaan doen in de wereld – en het zou beginnen op die plaats, op dat tijdstip met de mensen die toen naar hem luisterden.

‘De belofte is voor *jullie*,’ zei hij, ‘en voor jullie kinderen en voor iedereen die ver weg is’ (Handelingen 2,39). Het was niet alleen voor de persoon die naast je stond. Het was voor iedereen.

Petrus’ woorden kwamen uit: binnen een opvallend korte tijd verspreidde de jonge beweging zich over het grootste gedeelte van de in die tijd bekende wereld. En één manier waarop de belofte aan *iedereen* bekend werd, was door de geschriften van de eerste christelijke leiders. Deze korte werken – voor het grootste gedeelte brieven en verhalen over

INTRODUCTIE

Jezus – werden wijd verspreid en gretig gelezen. Ze waren nooit bedoeld voor een religieuze of intellectuele elite. Vanaf het eerste begin waren ze bedoeld voor iedereen.

Dit is in onze tijd niet anders. Natuurlijk, het is van belang dat sommige mensen tijd en zorg besteden aan het historische bewijs, de betekenis van de originele woorden (de eerste christenen schreven in het Grieks) en het precieze, bijzondere effect van wat verschillende schrijvers zeiden over God, Jezus, de wereld en zichzelf. Deze serie, de *Bijbel voor iedereen*, is nauwkeurig gebaseerd op de boeken die ons daarover vertellen. Maar het doel van al die boeken is dat de boodschap bekend kan worden bij iedereen, vooral bij mensen die normaal gesproken geen boek met voetnoten en Grieks zouden lezen. Voor dat soort mensen zijn de boeken uit deze serie geschreven. En daarom staat er een woordenlijst achterin, met de belangrijkste woorden die je nodig hebt om verder te kunnen komen en een simpele beschrijving van wat ze betekenen. Telkens als je een woord **vetgedrukt** in de tekst ziet staan, kun je achterin opzoeken hoe het ook alweer precies zat.

Er zijn vandaag de dag natuurlijk veel vertalingen van het Nieuwe Testament beschikbaar. Degene die ik hier aanbied, is gemaakt voor dezelfde soort lezer: een die wellicht niet direct de meer formele, soms zelfs zware toon van sommige standaardvertalingen zou begrijpen. Ik heb uiteraard geprobeerd zo dicht mogelijk bij het origineel te blijven, maar mijn belangrijkste doel is geweest er zeker van te zijn dat de woorden niet alleen tot sommige mensen kunnen spreken, maar tot iedereen.¹

¹ Het vertalen van Wrights Bijbelvertaling uit het Engels zorgt voor te veel afstand van de grondtekst. Daarom wordt voor deze serie de *Nieuwe Bijbelvertaling* (NBV) gebruikt, die met hetzelfde doel is vertaald. Namen en citaten in de lopende tekst zijn waar mogelijk ontleend aan de NBV. [noot van de vertaler]

INTRODUCTIE

Het evangelie van Matteüs presenteert Jezus op een rijke en veelzijdige manier. We krijgen hem te zien als de Messias van Israël, de koning die zal heersen en de wereld zal redden. Hij verschijnt als de Leraar die zelfs groter is dan Mozes. En hij wordt, natuurlijk, gepresenteerd als de Mensenzoon die zijn leven gaf voor ons allemaal. Matteüs ontvouwt het allemaal stap voor stap en nodigt ons uit te leren over de wijsheid van de boodschap van het evangelie en de nieuwe manier van leven die daaruit voortvloeit. Dus hier is het: *Matteüs voor iedereen!*

Tom Wright

MATTEÛS 1,1-17

Jezus' stamboom

¹Overzicht van de afstamming van Jezus Christus, zoon van David, zoon van Abraham.

²Abraham verwekte Isaak, Isaak verwekte Jakob, Jakob verwekte Juda en zijn broers, ³Juda verwekte Peres en Zerach bij Tamar, Peres verwekte Chesron, Chesron verwekte Aram, ⁴Aram verwekte Amminadab, Amminadab verwekte Nachson, Nachson verwekte Salmon, ⁵Salmon verwekte Boaz bij Rachab, Boaz verwekte Obed bij Ruth, Obed verwekte Isaï, ⁶Isaï verwekte David, de koning.

David verwekte Salomo bij de vrouw van Uria, ⁷Salomo verwekte Rechabeam, Rechabeam verwekte Abia, Abia verwekte Asaf, ⁸Asaf verwekte Josafat, Josafat verwekte Joram, Joram verwekte Uzzia, ⁹Uzzia verwekte Jotam, Jotam verwekte Achaz, Achaz verwekte Hizkia, ¹⁰Hizkia verwekte Manasse, Manasse verwekte Amos, Amos verwekte Josia, ¹¹Josia verwekte Jechonja en zijn broers ten tijde van de Babylonische ballingschap.

¹²Na de Babylonische ballingschap verwekte Jechonja Sealtiël, Sealtiël verwekte Zerubbabel, ¹³Zerubbabel verwekte Abiud, Abiud verwekte Eljakim, Eljakim verwekte Azor, ¹⁴Azor verwekte Sadok, Sadok verwekte Achim, Achim verwekte Eliud, ¹⁵Eliud verwekte Eleazar, Eleazar verwekte Mattan, Mattan verwekte Jakob, ¹⁶Jakob verwekte Jozef, de man van Maria. Bij haar werd Jezus verwekt, die Christus genoemd wordt.

¹⁷Van Abraham tot David telt de lijst dus veertien generaties, van David tot de Babylonische ballingschap veertien generaties, en van de Babylonische ballingschap tot Christus veertien generaties.

In *Het Belang van Ernst*, een toneelstuk van Oscar Wilde, vraagt men de held van het stuk naar zijn familie. Hij ziet zichzelf gedwongen op te biechten dat hij beide ouders verloren heeft. Hij werd als baby gevonden in een handtas. De veront-

MATTEÛS 1,1-17 Jezus' stamboom

waardiging waarmee deze bekentenissen worden begroet, vormt een van de beroemdste (en grappigste) scènes in het hele werk van Wilde. Zoals een van zijn toehoorders opmerkt: 'Het verliezen van een van je ouders... kan een tegenslag genoemd worden; beide verliezen lijkt op achteloosheid.'

Het uitzoeken van je stamboom is in veel samenlevingen ontzettend belangrijk. Zelfs in de liberale, democratische, westerse wereld, waar ideeën van gelijkheid al lange tijd worden gekoesterd, draagt het opsporen van je familiewortels bij aan je identiteit, wat veel mensen bemoedigt en enthousiast maakt. In meer traditionele samenlevingen, zoals delen van Afrika of de Maoricultuur in Nieuw-Zeeland, zijn familiegeschiedenissen en stambomen een essentieel onderdeel van wie je bent. En natuurlijk zijn er in zulke nauw verbonden families en stammen, die al eeuwen bestaan, veel onderlinge huwelijken, zodat de stamboom van één persoon vaak veel vertakkingen heeft. In zo'n wereld is het vertellen van het verhaal van iemands afstamming net zo belangrijk voor het beschrijven van iemands identiteit, als een goed *curriculum vitae* bij het solliciteren in de moderne wereld.

Dit helpt ons te begrijpen wat er aan de hand is aan het begin van het **evangelie** van Matteüs. De gemiddelde moderne mens die denkt: 'laat ik het Nieuwe Testament eens lezen' is verbaasd dat hij, op de allereerste pagina, een lange lijst van namen vindt waar hij nog nooit van gehoord heeft. Maar het is belangrijk te beseffen dat dit geen tijdverspilling is. In veel oude en moderne culturen, en zeker in de Joodse wereld van Matteüs' tijd, staat deze stamboom gelijk aan tromgeroffel, een trompetfanfare en een stadsomroeper die om aandacht roept. Iedere Jood uit de eerste eeuw zou erg onder de indruk zijn van deze stamboom. Net als bij een grote optocht door de straten van de stad, kijken we eerst naar de figuren aan het hoofd en degenen in het midden, maar alle ogen wachten op degene die in de positie van de hoogste eer komt, helemaal aan het eind.

Matteüs heeft zijn boodschap benadrukt door de namen op

MATTEÛS 1,1-17 Jezus' stamboom

een bepaalde manier in te delen. De meeste Joden die het verhaal van Israëls stamboom zouden willen vertellen, zouden beginnen bij Abraham. Slechts een klein aantal zou, in de eerste eeuw na Christus, de eigen bloedlijn via koning David kunnen laten lopen. Nog minder Joden zouden kunnen doorgaan via Salomo en de andere koningen van Juda helemaal tot in de **ballingschap**.

Het grootste deel van de tijd na de Babylonische ballingschap hadden de Israëlieten geen functionerend koningshuis. De koningen en koninginnen die ze de laatste 200 jaar voor de geboorte van Jezus hadden gehad, kwamen niet uit Davids familie. Herodes de Grote, de oude koning die we zo zullen ontmoeten, had geen koninklijk bloed en was niet eens volledig Joods. Hij was gewoon een opportunistische militaire gezaghebber die de Romeinen tot koning hadden gemaakt, omdat hij hen verder kon helpen met hun eigen plannen voor het Midden-Oosten. Maar sommige Joden wisten dat zij afstamden van de rechtmatige, vroegere koningen. Zelfs het vertellen van dat verhaal, het opnoemen van die namen, was daarom al een politiek geladen uitspraak. Je zou niet willen dat de spionnen van Herodes jou hoorden opscheppen dat je bij de ware koninklijke familie hoorde.

En dat is wat Matteüs juist doet: hij schept op over Jezus. Daarnaast lijkt hij te willen benadrukken dat Jezus niet zomaar een lid is van een groeiende familie, maar in feite het doel van de hele lijst. Dit doet hij door de stamboom te verdelen in drie groepen van veertien namen – of, zo moeten we misschien zeggen, zes groepen van zeven namen. Het getal zeven was en is een van de meest krachtige symbolische getallen. Dus als je geboren wordt aan het begin van de zevende zeven in de reeks, is het duidelijk dat je het hoogtepunt bent van de hele lijst. Deze geboorte, zegt Matteüs, is de gebeurtenis waar Israël al tweeduizend jaar op heeft gewacht.

De bijzondere namen in de lijst vertellen ook hun verhaal. Abraham is de stamvader, aan wie God grote beloften had

MATTEÛS 1,1-17 Jezus' stamboom

gedaan. Hij zou het land Kanaän ontvangen en alle landen zouden door zijn familie heen gezegend worden. David was de machtige koning aan wie God, net als aan Abraham, beloften had gedaan over een toekomstige heerschappij over de hele wereld. De Babylonische ballingschap was de tijd waarin het leek alsof al deze beloften voor altijd verloren waren gegaan, verdronken in de zee van Israëls zonden en Gods oordeel. Maar de profeten van de ballingschap beloofden dat God Abrahams volk en de koninklijke bloedlijn van David zou herstellen. In de lange jaren die volgden, leefde de kleine groep Joden die terug was gekomen uit Babel onder buitenlandse, heidense onderdrukking. Door velen werden die jaren gezien als een 'ballingschap' die doorging, waarin Israël nog steeds wachtte op God om het te bevrijden van zonde en het oordeel. Matteüs vertelt ons dat nu de tijd aanbreekt waarin dit gaat gebeuren. Het kind dat aan het einde van deze lijn staat, is Gods gezalfde, de langverwachte **Messias**, die alles waar de oude profetieën over vertellen, zal laten uitkomen.

Maar Matteüs weet ook dat dit op een erg vreemde manier gebeurd is. Straks zal hij vertellen hoe Maria, de moeder van Jezus, niet zwanger was van haar verloofde Jozef, maar bevrucht was door de **heilige Geest**. Daarom voegt Matteüs aan zijn lijst namen toe die ons iets vertellen over de vreemde manieren waarop God in de koninklijke familie zelf werkte: Juda die zijn schoondochter Tamar als een prostituee behandelt, Boaz als de zoon van Rachab, de hoer uit Jericho, en David die overspel pleegt met de vrouw van Uria de Hetiet. Als God op deze grillige manieren kan werken, lijkt hij te zeggen, let dan eens op wat er nu gaat gebeuren.

Het evangelie van Matteüs heeft al vanaf de eerste tijd van het christendom aan het begin van het Nieuwe Testament bestaan. Miljoenen christenen hebben deze stamboom gelezen als het begin van hun eigen speurtocht naar wie Jezus was en is. Als we eenmaal begrijpen wat de boodschap is van deze stamboom, zijn we klaar om verder te gaan met het verhaal. Dit, zo

MATTEÛS 1,18-25 De geboorte van Jezus

zegt Matteüs, is *zowel* de vervulling van tweeduizend jaar van Gods beloften en bedoelingen *als* iets dat eigenlijk heel nieuw en anders is. God werkt vandaag nog steeds op deze manier: terwijl Hij zijn beloften houdt, en handelt naar zijn karakter, staat Hij toch altijd klaar met verrassingen voor degenen die leren Hem te vertrouwen.

MATTEÛS 1,18-25**De geboorte van Jezus**

¹⁸De afkomst van Jezus Christus was als volgt. Toen zijn moeder Maria al was uitgehuwelijkt aan Jozef maar nog niet bij hem woonde, bleek ze zwanger te zijn door de heilige Geest. ¹⁹Haar man Jozef, die een rechtschapen mens was, wilde haar niet in opspraak brengen en dacht erover haar in het geheim te verstoten. ²⁰Toen hij dit overwoog, verscheen hem in een droom een engel van de Heer. De engel zei: 'Jozef, zoon van David, wees niet bang je vrouw Maria bij je te nemen, want het kind dat ze draagt is verwekt door de heilige Geest. ²¹Ze zal een zoon baren. Geef hem de naam Jezus, want hij zal zijn volk bevrijden van hun zonden.' ²²Dit alles is gebeurd opdat in vervulling zou gaan wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd: ²³'De maagd zal zwanger zijn en een zoon baren, en men zal hem de naam Immanuël geven,' wat in onze taal betekent 'God met ons'. ²⁴Jozef werd wakker en deed wat de engel van de Heer hem had opgedragen: hij nam haar bij zich als zijn vrouw, ²⁵maar hij had geen gemeenschap met haar voordat ze haar zoon geboord had. En hij gaf hem de naam Jezus.

Een van de films die me lang bij zullen blijven, is de film gebaseerd op Charles Dickens' roman *Kleine Dorrit*. Het zijn eigenlijk twee films en ze zijn allebei erg lang. De twee films volgen elkaar niet op door de eerste en tweede helft van het verhaal te

MATTEÛS 1,18-25 De geboorte van Jezus

vertellen. In plaats daarvan laat elke film het hele verhaal zien, maar vanuit een ander gezichtspunt. Eerst zien we de actie door de ogen van de held van het verhaal; daarna, in de tweede film, zien we hetzelfde verhaal door de ogen van de heldin. Een paar scènes zijn identiek, maar in de tweede film worden veel dingen helder die de eerste keer niet duidelijk waren geweest. Net als het kijken met twee ogen in plaats van één, stelt de dubbele film de kijker in staat diepte en perspectief te zien in het gehele romanverhaal.

Het verhaal van de geboorte van Jezus wordt in het evangelie van Matteüs gezien door de ogen van Jozef. In het evangelie van Lucas zien we het door Maria's ogen. De schrijvers doen geen poging ze met elkaar te laten overeenstemmen. Het belangrijkste feit is hetzelfde. Maar in plaats van het beeld dat Lucas geeft van een opgewonden Galilees meisje, dat leert dat ze Gods **Messias** zal baren, laat Matteüs ons de meer nuchtere Jozef zien, die ontdekt dat zijn verloofde zwanger is. Het enige punt waar de beide verhalen elkaar raken, is wanneer de engel dezelfde woorden tegen Jozef zegt die Gabriël voor Maria heeft: 'Wees niet bang.' Deze woorden zijn ook voor ons belangrijk, als we de verhalen over de geboorte van Jezus lezen.

Angst is een normale reactie bij dit verhaal. Eeuwenlang hebben zowel tegenstanders als toegewijde aanhangers van het christendom beweerd dat deze verhalen een beetje beschamend en onnodig waren – en bovendien niet waar. We weten (zo zullen veel mensen zeggen) dat **wonderen** niet bestaan. Bijzondere genezingen zouden misschien kunnen. Die zijn wel uit te leggen. Maar geen baby's die zonder inbreng van een vader geboren worden. Dat gaat toch wel wat te ver.

Sommigen gaan nog verder door te stellen dat deze verhalen een ongelukkig effect hebben. Ze zijn volgens hen de oorzaak van het idee dat seks vies is en dat God daar niets mee te maken wil hebben. Ze zouden daarnaast de oorsprong zijn van de legende dat Maria voor altijd maagd is gebleven (iets wat de Bijbel nooit zegt; het is zelfs zo dat in de tekst hierboven en in

MATTEÛS 1,18-25 De geboorte van Jezus

andere teksten wordt gesuggereerd dat zij en Jozef na de geboorte van Jezus een normaal huwelijksleven hebben gehad). Deze legende heeft weer het geloof gestimuleerd dat maagdelijkheid beter is dan het huwelijk. Enzovoorts.

Het is natuurlijk waar dat er vreemde ideeën zijn ontstaan rondom het verhaal van Maria's zwangerschap en de geboorte van Jezus, maar we kunnen moeilijk Matteüs (en Lucas) daar de schuld van geven. Zij vertelden het verhaal waarvan ze geloofden dat het waar was. Daarnaast was het voor hen de beste manier om uit te leggen waarom Jezus de persoon was die hij was.

Ze moeten geweten hebben dat ze een risico namen. In de heidense wereld bestonden genoeg verhalen over helden die door het ingrijpen van een god en zonder menselijke vader geboren waren. Maar Matteüs had op alles juist een erg Joodse visie. Hij zou dit toch zeker niet hebben verzonnen of gekopieerd hebben van iemand anders, als hij het niet zelf geloofde? Zorgde dit verhaal er niet juist voor dat het christendom kwetsbaar werd voor de kritiek van zijn tegenstanders? Zij zouden al gauw het voor de hand liggende alternatief suggereren: Maria was zwanger geworden langs een meer gangbare maar minder deugdelijke weg.

Ja, dat zou kunnen gebeuren. Maar dit is alleen relevant als niemand wist dat er iets vreemds aan de hand was met de zwangerschap van Maria. We horen in het evangelie van Johannes een echo van de beschuldiging die de mensen tijdens het leven van Jezus maakten: misschien had Jezus' moeder zich vóór haar huwelijk misdragen (8,41). Het lijkt erop dat Matteüs en Lucas het verhaal vertellen omdat ze weten dat er geruchten de ronde doen en ze deze willen rechtzetten.

Een andere uitleg is dat Matteüs dit verhaal heeft verzonnen omdat het zo een 'vervulling' zou zijn van de passage die hij citeert in vers 23, uit Jesaja 7,14. Er is echter, opvallend genoeg, geen bewijs dat iemand vóór Matteüs dit vers zag als iets dat vervuld zou moeten worden door de komende Messias.

MATTEÛS 1,18-25 De geboorte van Jezus

Het lijkt er eerder op dat hij het vers vond omdat hij het verhaal al kende, niet andersom.

Alles hangt natuurlijk af van wat je gelooft over de levende God. Kan Hij dit doen en zou Hij dit ook doen? Sommigen zeggen dat Hij het niet zou kunnen ('wonderen bestaan niet'), anderen zeggen dat Hij het niet zou doen ('als Hij dat wel zou doen, waarom grijpt Hij dan niet in om een eind te maken aan genocide?'). Sommigen zeggen dat Jozef, en anderen in zijn tijd, de wetenschappelijke wetten van de natuur niet kenden zoals wij ze kennen – ondanks het feit dat dit verhaal dat tegenspreekt, want als Jozef niet had geweten waar kinderen normaliter vandaan komen, zou hij ook geen problemen hebben gehad met Maria's zwangerschap.

Maar Matteüs en Lucas vragen ons niet dit verhaal los van andere verhalen te lezen. Zij vragen ons dit verhaal te zien in het licht van de hele geschiedenis van Israël – waarin God altijd aanwezig was en, vaak op heel verrassende manieren, aan het werk was – en, meer specifiek, in het licht van het verhaal van Jezus zelf dat verdergaat na het verhaal van zijn geboorte. Als we de rest van het verhaal lezen en de impact zien die Jezus daarna op deze wereld en op talloze individuen die daarin wonen, heeft gehad, is het dan meer of minder waarschijnlijk dat hij inderdaad geboren is door een bijzondere daad van de **heilige Geest**?

Dat is een vraag die iedereen voor zichzelf moet beantwoorden. Maar Matteüs wil niet dat we daar ophouden. Hij wil ons meer vertellen over wie Jezus was en is en hij doet dit op een traditionele Joodse manier: door zijn bijzondere namen. De naam 'Jezus' was een populaire jongensnaam in die tijd, omdat het in het Hebreeuws hetzelfde is als 'Jozua', de man die de Israëlieten het beloofde land binnenleidde na de dood van Mozes. Matteüs ziet Jezus als degene die nu af zal maken, wat de **wet** van Mozes al beloofde maar zelf niet kon waarmaken. Hij zal zijn volk redden, niet uit de slavernij in Egypte, maar uit de slavernij van de zonde, de '**ballingschap**' waar ze niet

MATTEÛS 2,1-12 De wijzen bezoeken Jezus

alleen in Babel onder hebben geleden, maar ook in hun eigen harten en levens.

In tegenstelling tot 'Jezus' werd de naam 'Immanuël' (Jesaja 7,14 en 8,8) aan niemand gegeven, misschien omdat het meer zei over een kind dan iemand aandurfde. De naam betekent 'God met ons'. Dit is het kader waarin het hele evangelie van Matteüs staat: aan het einde belooft Jezus dat hij 'met' zijn volk zal zijn tot aan het einde van de tijd (28,20). Samen laten de twee namen de betekenis van het verhaal zien. God is aanwezig bij zijn volk; Hij grijpt niet af en toe in van een afstand, maar is altijd actief, soms op de meest onverwachte manieren. En Gods daden zijn gericht op het redden van mensen uit een hopeloze situatie. Een situatie die geen andere oplossing kent dan dat God het initiatief neemt en dingen doet die mensen niet hadden kunnen bedenken.

Dit is de God en dit is de Jezus, wiens verhaal Matteüs ons nu zal gaan vertellen. Dit is de God en dit is de Jezus die vandaag nog steeds naar ons toe komt wanneer er geen menselijke mogelijkheden meer zijn. Hij biedt ons, als vervulling van zijn beloften, nieuwe en verrassende manieren om verder te komen door zijn krachtige liefde en genade.

MATTEÛS 2,1-12

De wijzen bezoeken Jezus

¹Toen Jezus geboren was in Betlehem in Judea, tijdens de regering van Herodes, kwamen er magiërs uit het Oosten in Jeruzalem aan. ²Ze vroegen: 'Waar is de pasgeboren koning van de Joden? Wij hebben namelijk zijn ster zien opgaan en zijn gekomen om hem eer te bewijzen.' ³Koning Herodes schrok hevig toen hij dit hoorde, en heel Jeruzalem met hem. ⁴Hij riep alle hogepriesters en schriftgeleerden van het volk samen om aan hen te vragen waar de messias geboren zou worden. ⁵'In Betlehem in Judea,' zeiden ze

MATTEÛS 2,1-12 De wijzen bezoeken Jezus

tegen hem, ‘want zo staat het geschreven bij de profeet: ⁶“En jij, Betlehem in het land van Juda, bent zeker niet de minste onder de leiders van Juda, want uit jou komt een leider voort die mijn volk Israël zal hoeden.” ⁷Daarop riep Herodes in het geheim de magiërs bij zich; hij wilde precies van hen weten wanneer de ster zichtbaar geworden was, ⁸en stuurde hen vervolgens naar Betlehem met de woorden: ‘Stel een nauwkeurig onderzoek in naar het kind. Stuur mij bericht zodra u het gevonden hebt, zodat ook ik erheen kan gaan om het eer te bewijzen.’ ⁹Nadat ze geluisterd hadden naar wat de koning hun opdroeg, gingen ze op weg, en nu ging de ster die ze hadden zien opgaan voor hen uit, totdat hij stil bleef staan boven de plaats waar het kind was. ¹⁰Toen ze dat zagen, werden ze vervuld van diepe vreugde. ¹¹Ze gingen het huis binnen en vonden het kind met Maria, zijn moeder. Ze wierpen zich neer om het eer te bewijzen. Daarna openden ze hun kistjes met kostbaarheden en boden het kind geschenken aan: goud en wierook en mirre. ¹²Nadat ze in een droom waren gewaarschuwd om niet naar Herodes terug te gaan, reisden ze via een andere route terug naar hun land.

Ik was ervan overtuigd dat het een helikopter was. Het was een donkere nacht en een helder licht scheen boven het stadje verderop. De politie is zeker op zoek naar een misdadiger, dacht ik, of misschien is er een ongeluk gebeurd. We kwamen net uit de stad en onze ogen waren nog niet gewend aan de donkere nacht op het platteland. Maar er was een licht in de lucht dat voor iedereen zichtbaar was. Ik was ervan overtuigd dat dit heldere, bijna verblindende licht niets anders kon zijn dan een door mensen gemaakt zoeklicht, dat aan een vliegtuig of helikopter hing.

Maar onze taxichauffeur vertelde mij, niet zonder enig plezier, dat ik het mis had. Het was de planeet Venus, die op dat moment heel dicht bij onze planeet Aarde stond. Zij scheen in de avondschemering, lichter dan ik me ooit kon voorstellen. Mijn ogen waren te veel gewend aan de straatverlichting. Ik

MATTEÛS 2,1-12 De wijzen bezoeken Jezus

was vergeten hoe helder, en hoe prachtig en ontroerend, de nachtelijke hemel kan zijn.

De oude wereld, niet bekend met straatverlichting, vergat de nachtelijke hemel nooit. Veel mensen, in het bijzonder in de landen ten oosten van Palestina, hadden de studie naar de sterren ontwikkeld tot een kunstvorm, waarbij ze iedere ster een heel specifieke betekenis gaven. De oorzaak hiervan was dat ze geloofden dat de hele wereld in feite één was. Alles was met elkaar verbonden en wanneer er iets belangrijks gebeurde op aarde, dan kon je verwachten dat dit in de sterren terug te zien was. Andersom gold hetzelfde: een opmerkelijke gebeurtenis in de sterren betekende, zo geloofden zij, dat er op aarde ook iets bijzonders gebeurde.

Wetenschappers hebben veel onderzoek gedaan naar wat de 'ster' uit Matteüs was. De komeet van Halley verscheen in 12-11 v. Chr., maar dat zou erg vroeg zijn voor dit verhaal. Het zou ook een soort supernova geweest kunnen zijn. Meer voor de hand liggend, is de uitleg dat het de planeten Jupiter en Saturnus waren, die in 7 v. Chr. drie keer op één lijn kwamen te liggen. Omdat Jupiter de 'koninklijke' of koningsplaneet was en van Saturnus wel gedacht werd dat zij de Joden representeerde, was de conclusie duidelijk: een nieuwe koning van de Joden zou geboren worden. We kunnen er niet zeker van zijn dat dit de reden was dat er 'wijze en geleerde mannen' naar het westen kwamen. Het is in ieder geval wel zeer waarschijnlijk dat bedachtzame astronomen en astrologen (astronomie en astrologie gingen in de oude wereld samen), toen zij vreemde gebeurtenissen aan de hemel zagen, hun tegenhangers op aarde gingen zoeken. Als ze rijk waren, en daar lijkt het wel op, zouden ze geen moeite hebben gehad om zo'n reis te maken.

Matteüs vertelt ons dit allemaal niet om onze nieuwsgierigheid naar astronomie te bevredigen. Hij laat ons ook niet het gezellige kinderverhaal lezen dat wij ervan hebben gemaakt, met vreemde maar zachtaardige oosterse koningen die geschenken brengen aan een kind in een stal. (Matteüs zegt

MATTEÛS 2,1-12 De wijzen bezoeken Jezus

niets over een stal. Voor zover wij weten uit zijn **evangelie**, leefden Maria en Jozef in die tijd gewoon in Betlehem en verhuisden ze pas later naar Nazaret (2,23). Ook zegt hij niet dat de bezoekers koninklijk waren.) De toon van zijn verhaal is duidelijk anders.

Wat hij ons vertelt, is een politieke aardbeving. Jezus, zo vertelt Matteüs, is de ware koning van de Joden en de oude Herodes is een valse koning, iemand die de troon onrechtmatig naar zich toe heeft getrokken. Herodes doet alsof hij koning is, maar hij is het niet. Zoals we zullen zien, sterft deze Herodes kort na Jezus' geboorte. Zijn zonen regeren echter verder en een van hen, Herodes Antipas, speelt een belangrijke rol in het verhaal van Jezus zelf. De familie van Herodes stond niet toe dat iemand anders beweerde 'koning van de Joden' te zijn.

De aankomst van de 'magiërs' (dat is het woord dat Matteüs voor hen gebruikt; het kan wijzen op 'goochelaars' of 'astrologen', of uitleggers van dromen, voortekenen en andere vreemde gebeurtenissen) is onderdeel van de boodschap die Matteüs vanaf het begin duidelijk wil hebben. Jezus is op een bepaalde manier koning van de Joden, maar dat betekent niet dat zijn heerschappij beperkt is tot het Joodse volk. Een belangrijk onderdeel van veel profetieën over de komende koning, de **Messias**, is de voorspelling dat zijn heerschappij Gods rechtvaardigheid en vrede zou brengen aan de hele aarde (b.v. Psalm 72, Jesaja 11,1-10). Matteüs vertelt aan het einde van zijn evangelie hoe Jezus zijn volgelingen eropuit stuurt, om van elk volk **leerlingen** te maken. Dat is, zo lijkt het, de manier waarop de profetieën over de wereldwijde heerschappij van de Messias uit zullen komen. Hiervoor zijn ook aanwijzingen te vinden op andere plaatsen in het evangelie (b.v. 8,11), hoewel Jezus zelf, tijdens zijn werk, nooit opzettelijk de **heidene**n opzocht (zie 10,5-6). Jezus is hier een nog onbekende baby, maar we zien al wel een teken van dat wat komen gaat. De geschenken die de magiërs brengen, zouden in de tijd van Jezus gepast zijn voor koningen of zelfs goden.

MATTEÛS 2,13-23 Reizen naar Egypte

Dit verhaal wijst ook op een andere manier vooruit naar de climax van het evangelie. Jezus zal uiteindelijk geconfronteerd worden met de vertegenwoordiger van de machtigste koning in de wereld – Pilatus, de ondergeschikte van Caesar. Pilatus heeft een ander soort geschenk voor hem, hoewel hij door middel van een droom gewaarschuwd wordt niets tegen Jezus te doen (27,19). Zijn soldaten zijn de eerste heidenen, sinds de magiërs, die Jezus ‘koning van de Joden’ noemen, maar de kroon die ze hem geven, is gemaakt van doornen en zijn troon is een kruis. Op dat moment zal er, in plaats van een heldere ster, een diepe duisternis zijn (27,45), waarin we één heidense stem zullen horen: ‘Hij was werkelijk Gods zoon’ (27,54).

Luister naar het hele verhaal, zegt Matteüs. Denk erover na wat het betekent voor Jezus om de ware koning van de Joden te zijn. En kom dan naar hem toe, langs welke weg dan ook, met de beste geschenken die je kunt vinden.

MATTEÛS 2,13-23

Reizen naar Egypte

¹³Kort nadat zij op die manier de wijk genomen hadden, verscheen er aan Jozef in een droom een engel van de Heer. Hij zei: ‘Sta op en vlucht met het kind en zijn moeder naar Egypte. Blijf daar tot ik je weer roep, want Herodes is naar het kind op zoek en wil het ombrengen.’ ¹⁴Jozef stond op en week nog diezelfde nacht met het kind en zijn moeder uit naar Egypte. ¹⁵Daar bleef hij tot de dood van Herodes, en zo ging in vervulling wat bij monde van de profeet door de Heer is gezegd: ‘Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen.’

¹⁶Toen Herodes begreep dat hij door de magiërs misleid was, werd hij verschrikkelijk kwaad, en afgaande op het tijdstip dat hij van de magiërs had gehoord, gaf hij opdracht om in Betlehem en de wijde omgeving alle jongetjes van twee jaar en jonger om te bren-

MATTEÛS 2,13-23 Reizen naar Egypte

gen. ¹⁷Zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeet Jeremia: ¹⁸‘Er klonk een stem in Rama, luid wenend en klagend. Rachel beweende haar kinderen en wilde niet worden getroost, want ze zijn er niet meer.’

¹⁹Nadat Herodes gestorven was, verscheen er in een droom aan Jozef in Egypte een engel van de Heer. ²⁰De engel zei: ‘Sta op, ga met het kind en zijn moeder naar Israël. Want zij die het kind om het leven wilden brengen, zijn gestorven.’ ²¹Jozef stond op en vertrok met het kind en zijn moeder naar Israël. ²²Maar toen hij daar hoorde dat Archelaüs zijn vader Herodes had opgevolgd als koning over Judea, durfde hij niet verder te reizen. Na aanwijzingen in een droom week hij uit naar Galilea. ²³Hij ging wonen in de stad Nazaret, en zo ging in vervulling wat gezegd is door de profeten: ‘Hij zal Nazoreeër genoemd worden.’

Ik preekte eens in een kerstdienst waar ook een bekende historicus aanwezig was. Hij stond bekend om zijn scepticisme tegenover het christendom, maar was overgehaald door zijn familie om de dienst te bezoeken. Na afloop kwam hij op me af, met een grote glimlach op zijn gezicht.

‘Ik ben er eindelijk achter’, verklaarde hij, ‘waarom mensen kerstmis mooi vinden.’

‘Echt?’ zei ik. ‘Vertel.’

‘Een baby bedreigt niemand’, zei hij, ‘dus het hele gedoe is gewoon een blije gebeurtenis die helemaal niets betekent!’

Ik stond perplex. In de kern van het kerstverhaal in het **evangelie** van Matteüs zien we een baby die zo’n grote bedreiging vormt voor de machtigste man in de regio, dat hij de kinderen van een compleet dorp vermoordt om van hem af te komen. Ook in het kerstverhaal van Lucas wordt de centrale rol ingenomen door een baby die de heer van de hele wereld zal worden. Als de Romeinse keizer dat eens wist. Al na één generatie worden zijn volgelingen vervolgd door het keizerrijk, omdat ze een gevaar schijnen te zijn voor de orde in de samenleving. Wat je verder ook zegt over Jezus, de mensen vond hem

MATTEÛS 2,13-23 Reizen naar Egypte

vanaf zijn geboorte een bedreiging. Hij verstoorde hun machts-spelletjes en onderging het gebruikelijke lot van mensen die dat doen.

De schaduw van het kruis valt in feite vanaf het eerste moment over het verhaal. Jezus wordt geboren met een prijs op zijn hoofd. Complotten worden gesmeed, engelen moeten Jozef waarschuwen, ze ontsnappen ternauwernood uit Betlehem. Herodes de Grote was een man die zijn eigen familieleden zonder scrupules vermoordde, inclusief zijn eigen geliefde vrouw, toen hij hen verdacht van een samenzwering tegen hem. Verder gaf hij orders om bij zijn overlijden de vooraanstaande burgers van Jericho af te slachten, zodat de mensen zouden rouwen bij zijn begrafenis. Die Herodes zou zonder blikken of blozen een heleboel baby's doden als een van hen aanspraak kon maken op de troon. Met zijn macht was ook zijn paranoia gegroeid – geen ongewone ontwikkeling, zoals dictators over de hele wereld door de eeuwen heen hebben laten zien.

We zien dat volgens het evangelie Jezus de **Messias** werd geboren in een land en een tijd van problemen, spanning, geweld en angst. Vergeet alle vredige kersttaferelen. Voordat de Vrededorst lopen en praten geleerd had, was hij al een dakloze vluchteling met een prijs op zijn hoofd. Tegelijkertijd zien we, in dit tekstgedeelte en in andere, dat Matteüs benadrukt hoe we in Jezus, zelfs in de zwartste tijden, de vervulling van de Bijbel zien. Op deze manier zou Israëls redder tevoorschijn komen. Zo zou God de redding van zijn volk bewerkstelligen en rechtvaardigheid brengen aan de hele wereld. Het heeft geen zin comfortabel ter wereld te komen, als de wereld in ellende is verzonken. Het heeft geen zin een makkelijk leven te hebben, als de wereld lijdt onder geweld en onrecht! Als hij Immanuël moet zijn, God-met-ons, dan moet hij in de pijn bij ons zijn. Dat is wat dit hoofdstuk ons zegt.

In dit gedeelte citeert Matteüs verschillende Bijbelteksten, wat bij vele lezers verwarring heeft doen ontstaan. Als hij

MATTEÛS 2,13-23 Reizen naar Egypte

Hosea 11,1 citeert in vers 15 ('Uit Egypte heb ik mijn zoon geroepen'), lijkt het er even op dat hij vergeet dat de profeet terugkijkt op Israëls' **exodus** uit Egypte en niet vooruitkijkt naar een '**zoon van God**' die nog moet komen. Dan vergeten we echter op onze beurt dat voor Matteüs het afmaken van Israëls verhaal juist een deel van Jezus' rol en roeping is: als 'zoon van God' is hij als het ware Israël-als-persoon en slaagt hij in datgene waarin Israël heeft gefaald (zie in het bijzonder 4,1-11).

Het citaat daarna komt uit Jeremia en geeft een profetische achtergrond aan de kindermoord in Betlehem, in opdracht van Herodes (vers 18). Ook hier is er meer aan de hand dan er op het eerste gezicht lijkt te zijn. Het tekstgedeelte in Jeremia (31,15) gaat over Gods vernieuwing van het **verbond**, waardoor Israël eindelijk terug wordt gebracht uit de **ballingschap**. Hoewel Israël huilt en rouwt, komt de redding eraan. Opnieuw suggereert Matteüs dat Jezus verlossing brengt wanneer alles uitzichtloos en zonder hoop lijkt.

Ten slotte verbindt Matteüs de vestiging van de familie in Nazaret met de profetie uit Jesaja 11,1. Daar betekent het woord *nazir* 'telg'. Een telg zal groeien uit de stronk van Isaï, zegt Jesaja. Met andere woorden, het koningshuis van David zal een nieuw begin krijgen. Dat is de belofte van het hele gedeelte in Jesaja en Matteüs is vastberaden daar aanwijzingen voor te vinden, waar hij maar kan. Niet ondanks, maar juist dankzij de hectische en tragische gebeurtenissen rond zijn geboorte voorziet God door Jezus in de redding en verlossing waar Israël naar verlangd heeft en, daar doorheen, zijn gerechtigheid voor de wereld.

De rol van Herodes en zijn familie is hiermee nog niet uitgespeeld. Maar het jonge kind, geboren als de toekomstige ware koning van de Joden, is aan ons getoond als de vertegenwoordiger van Gods redding en Gods persoonlijke aanwezigheid. Matteüs nodigt ons uit om vanaf nu te zien hoe Gods nieuwe exodus zich onder onze ogen ontwikkelt.

MATTEÛS 3,1-10 Het optreden van Johannes de Doper

MATTEÛS 3,1-10**Het optreden van Johannes de Doper**

¹In die tijd trad Johannes de Doper op in de woestijn van Judea. Hij verkondigde: ²'Kom tot inkeer, want het koninkrijk van de hemelis nabij!' ³Dit was de man over wie de profeet Jesaja sprak toen hij zei: 'Luid klinkt een stem in de woestijn: "Maak de weg van de Heer gereed, maak recht zijn paden."' ⁴Johannes droeg een ruwe mantel van kameelhaar met een leren gordel; hij voedde zich met sprinkhanen en wilde honing. ⁵Uit Jeruzalem, uit heel Judea en uit de omgeving van de Jordaan stroomden de mensen toe, ⁶en ze lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan, terwijl ze hun zonden beleden.

⁷Toen hij zag dat veel Farizeeën en Sadduceeën op zijn doop afkwamen, zei hij tegen hen: 'Addergebroed, wie heeft jullie wijs-gemaakt dat je veilig bent voor het komende oordeel? ⁸Breng liever vruchten voort die een nieuw leven waardig zijn, ⁹en denk niet dat je bij jezelf kunt zeggen: Wij hebben Abraham als vader. Want ik zeg jullie: God kan uit deze stenen kinderen van Abraham verwekken! ¹⁰De bijl ligt al aan de wortel van de boom: iedere boom die geen goede vrucht draagt, wordt omgehakt en in het vuur geworpen.

De weg, het water, de bijl en het vuur. Vier krachtige symbolen vormen het podium voor het echte begin van het verhaal van Jezus.

Stel je eens voor: een politie-escorte rijdt door de straten van de stad. Eerst verschijnen er politiemotoren met flitsende blauwe lichten. Mensen deinzen terug naar de kant van de weg. Iedereen weet wat er aan de hand is: de koning is een lange tijd weggeweest en hij komt eindelijk weer terug. Twee grote zwarte auto's komen langs, vol lijfwachten en hoogwaardigheidsbekleders. Daarachter rijdt de auto met een vlag voorop, met daarin de koning zelf. Ondertussen is de weg al leeg. Er zijn

MATTEÛS 3,1-10 Het optreden van Johannes de Doper

geen andere auto's meer te zien. Iedereen staat te kijken, terwijl ze met vlaggen zwaaien en feestvieren.

Verplaats deze scène nu naar een hete, stoffige woestijn, tweeduizend jaar geleden. De koning is lange tijd weggeweest en er gaan geruchten dat hij eindelijk weer terugkomt. Maar hoe? Er is niet eens een weg. Nou, dan kunnen we maar beter een weg in orde maken. Dus daar gaat de heraut en hij roept naar de woestijnbewoners: de koning komt eraan! Maak voor hem een weg gereed! Zorg dat het een goede en rechte weg is!

Tegen de tijd dat Johannes de Doper optrad, had de echo van deze boodschap al honderden jaren lang geklonken in de levens van het Joodse volk. Deze woorden, die voor het eerst werden gesproken in Jesaja 40, zijn onderdeel van de grote boodschap van hoop, vergeving en genezing voor het land, na de verschrikking van **ballingschap**. God zou eindelijk terugkomen, om troost en redding brengen. Ja, zegt Johannes, dat is wat er nu gebeurt. Het is tijd je klaar te maken! De koning, God zelf, komt terug! Maak je klaar voor Gods **koninkrijk**! Deze treffende boodschap van Johannes zorgde ervoor dat iedereen merkte dat er wat gebeurde. Met andere woorden: ze zagen de blauwe zwaailichten en stopten waar ze mee bezig waren om zich voor te bereiden.

Maar het probleem was dat ze *niet* voorbereid waren, in de verste verte niet. Je kunt denken dat je huis redelijk opgeruimd en netjes is, maar als je plotseling hoort dat de koning op bezoek komt, wil je het misschien toch nog even goed schoonmaken. En de Joden, ook de vrome Joden die God regelmatig aanbaden in de **tempel**, wisten diep in hun hart dat ze helemaal niet klaar waren voor Gods terugkomst. De profeten hadden gezegd dat God terug zou komen als de mensen berouw zouden hebben en zich met heel hun hart op hem zouden richten. Dat was de oproep van Johannes en ze kwamen met drommen tegelijk.

Ze kwamen voor de **doop**. Johannes duwde ze onder water in de rivier de Jordaan, terwijl ze hun zonden opbiechtten. Dit